

*Мойта майка беше от български произход***Мина, р. 1943**

Аз съм Мина, така се казвам, а преди да ми променят името от турско на българско, се казвах Иминe Салиева Солеманова. Родена съм в град Банско, отрасла съм в многодетно семейство, с мене сме били четири сестри и шестима братя, а сега от които две сестри и четирима братя са починали. Мойта майка беше от български произход, от племето Зайкови от кореняците банскалии, а баща ми беше от Самоково от бургужите и дойде и се ожени за майка ми. И така на преди време ние живеехме в мизерия, играехме си в калта, нямахме много голямо детство, живеехме много оскъдно, носихме си дрехите една на друга, нашите нямаха пари да ни купуват на всички дрехи. Повече сме работили отколкото да сме си играли, играехме си на миженица, около на осем години бях, когато си играех на тази игра, повече домакинствах и гледах по-малката ми сестра, която се казваше Джема, много я обичах и много се грижих за нея ,а тя почина млада, още не беше си оженила децата. Тогава ние не учехме, не ходехме на училище, моите деца знаят да четат и пишат, ама аз не знам да чета и пиша. Ожених се на 16 години дори без да знам отивах да си наляя вода от кладенеца в Банско имаше един кладенец и там се събираха всички младежи, а майка ми ме караше да наляя от там вода, защото нямахме вода. А пък мъжете идваха едно време с каруци, не с коли, както сега е модерно, и седяха там и си избираха мома, за която да се женят. И така моя мъж Данаил ме хареса, леле едно време колко хубава бях, със едни дълги плитки с една копринена забрадка и шарени шалвари и сърмени също така и турски търлъци, а той беше един хубав и снажен мъж с дълга чуплива коса, бял като сняг, висок с мускули и много работлив. Мъжа ми и брат му Гулията така се казваха, дойдоха в Банско и са ме изчакали да изляза от магазина, в който купих прясно мляко, и ме откраднаха и ме завлякоха в Якоруда, защото той беше от там.

Живеех мизерен живот, като нямаше какво да храня децата, защото аз родих четирима сина и една дъщеря, която почина на една година. Затова им правех юфка с кисело мляко, давах им да ядат, като нямахме пари, от помакините взимах мляко, да им правя айран и така живеехме ние, за да спестим пари, за да се преместим в Банско да живеем, за да купим парцел да градим къща. Живях 17 години в град Якоруда и тогава чак се преместихме. А колко проблеми съм си имала преди да се преместя, защото едно време при ромите беше така - щом човек се жени трябва веднага да забременее, а аз като се ожених, не съм забременяла, веднага мойта свекърва говореше на мъжа ми да ме остави,

да си вземе друга жена, след като не му раждам деца, нападеше ме много и таман да ме остави Бог ме дари с това щастие да стана бременна. А пък до нас живееше една жена, която се казваше Бела, та тя казваше на свекървата ми да не ме слушат, че аз не съм бременна, че се правя, слагам си кърпи на корема, за да изглежда, че чакам дете. Тя се направя на бременна, лъже ви, не я слушайте и тогава старата започна да се кара с мене, след това се прибра мъжа ми и той почна да се кара с майка си, с леля си да не говорят такива лъжи по мой адрес и така.

Аз живях много мизерен живот там, нямаше вода, няха чешма, къде да мия посудите от къде да пием дори вода няхахме и аз отивах на много далече да влача вода за да пера дрехи, за пиене, за миене заедно с децата ми, едното дете от едната ми страна ми държеше престилката, другото дете от другата страна, а пък най-малкото го задявах на гърба и отделно носех дамаджаните с вода в ръце, абе не ми беше лесно и с децата отделно отивах да пазарувам, никой не ги гледаше, където бях аз и те бяха с мене.

Няха перални, нито пак такива модерни уреди, които имате сега. Ние перехме на ръце, а сега вие сте добре, имате перални, печки, хладилници и маси, това едно време го нямаше. Моят мъж работеше на гатера, той работеше много, даже оставаше извънредно на работата, за да можем да спестим пари, за да купим парцела в Банско, да построим къщата - 1500 лв. съм платила на времето. За парцела платих и глобите на тези хора, където оставяха конете да пасат, защото парцелът беше като ливада и заради тях съм дала още 1000 лв. Този парцел беше на Салио и Бичко, те вече са починали, това беше преди 45 години, та платих тези техни глоби. Пък моят съпруг не се разправяше с това, аз се разправях с пари, с документи, като работеше той даваше парите на мене, а и той не разбираше много от парите. Когато се явявах на делото, взимах и децата с мене, двамата за ръце, а пък по-малкото задявах на гърба.

Ся се сетих, че навремето имахме дървени люлки с куки и цадилки, аз така си изгледах децата, кой на цадилка, кой на люлката, кой на леглото го заграждах с възглавници и така ся са станали истински мъже да гледат семейства. А аз излязох три пъти на дело, докато не го спечелих. Не мога да кажа, че животът ми беше хубав, мъжът ми ме биеше много, Назифа ме бранеше много, ама майка му го учеше много да ме бие.

Ние живеехме в една стая, всичките в тази стая, нямаше дюшеме, а кал, слагах червена пръст в един леген и мажех отгоре и по краищата, докато почернеят, и отгоре слагах рогозка, специално бях купила, аз съм била голяма чистарка, мразех да ми е мръсно, след рогозката слагах отгоре черга. Като слагахме огън, не ни беше толкова студено, аз постоянно поддържах огъня и през вечерта също, за да бъде горещо на децата. Двете ми

по-големи дечица отиваха и ми събираха дърва, те са теглили много с мене, за да ми помагат, защото бяха по-големи от другите ми двама сина.

Имаше едни старци, които се казваха Чоча и Човката, те живееха близо до гората, а тогава мойте синове ме лъжеха, че ще ходят да ги видят и двамата отиваха там, ама не да видят старите, а да ми събират дърва. Бяха си направили една кукичка, с която дърпаха съчките от сухите дървета на бора. Много работливи са, затова сега знаят всичко да правят, без да се срамуват, че това е женска работа, могат да готвят, да простират, да перат, да чистят, всичко могат, та какво че са мъже. А мойт мъж нищо не умеше, ни да чисти, ни да готви, абсолютно нищо. Преди това при нас беше срамно мъж да прави женска работа, дори и да помага на жена си, а аз бях научила мойте деца да не се унижават от женската работа и те много ми помагаха във всичко, после и на жените си помагаха де. Не бяха като баща им, който знаеше само да се бие и да ходи на работа, иначе не пиеше като другите мъже, но много е бил избухлив, нервен, слушаше хората каквото му казваха, това и правеше. Едно време жениш ли се там и оставащ, ако го оставиш, няма къде да ходиш, родителите ти няма да те приберат отново, така че умряла-живяла там оставащ, дори да те бие и тормози.

Едно време ходехме с тави, казани, тепсии да калайдисваме, аз точно не съм ходила, а свекърът ми, аз оставах да гледам децата, и ходеха от село на село да калайдисват. Плетяха черги едно време, бяха много модерни тези черги, взимаха за тях по едно ягне, мляко, картофи, боб, много неща и тогава се връщаха, иначе празни никога не се връщаха. Правеха и котлянки също така и томбелеци, имаше от махалата и ковачи. А мойт баща работеше в Обидим, взимаше жито и правеха харман, то се правеше като под житото се слага найлон или брезент, после житото, а на средата кол, на който кол се вържеше коня, да се върти, за да мачка житото, пшеницата, също взимаше много и ги преработваше и те взимаха агне или големи кочове, масло за извършената работа. Абе живееха си те там, а аз в Якоруда бях в мизерия, свекървата ми ни готвеше качамак да ядеме или правеше питки върху печката, ние нямахме маси, слагахме да ядеме на „софра”, така се казваше тя, изглеждаше все едно като една кръгла дървена масичка, само че без крака и всички се събирахме около нея на земята и седяхме по турски, даже още стои моята „софра”, ама като е отдавна, тя вече е мухлясала, голо мухъл е. Много обичаха и пържени картофи и много обичаха месо, а пък баща им като взимаше заплатата минаваше от сладкарницата и взимаше цяла тепсия с тулумбички или пасти, Преди да дойде зимата слагах месото в буркани, компоти правех си, много зимнина, обичах всичко да ми е наред, да ми е по конец. Аз тогава нямах изба, слагах зимнината

под русенските легла, чак в София отивах да си купя боб, едно време с теснолинейката за 2 лв. си вземах бобец. Ама нямах вода, а вода да нямаш е много лошо и преди и сега отивах за вода от моята къща до мостовете, даже и по далече, и там имаше една заградка, както са външните тоалетни и имаше един маркуч и от там пълнех вода.

През лятото се къпехме в реката и перехме там, а през зимата слагахме кофи или в коритото да се напълни вода от капчуците или вземах коритото и го пълнех със сняг и го слагах върху печката да се разтопи и да се сгрее и почвах един по един да ги къпя с малко вода. Ама никога не съм ги оставяла да са мръсни и всичките жени се чудеха как успявах да ги поддържам толкова чисти, като нямах вода в стаята. Когато искаше да ги гледа свекървата, ги оставях децата на нея и аз първо трябваше на нея да чистя, да и наляя вода, да ида на реката да изпера и след това на мене, иначе не искаше да гледа децата. Трябваше и на нея да работя, нямах никакъв избор, ако не и правех измет, тя щеше да ме бие, колко пъти ме е била, а старият беше счупил бастуна върху мене. Даже средния ми син, както го държеше в ръцете, а пък тя много обичаше да пуши, в едната ръка него в другата цигарата, за да я запали, изпуска детето от ръцете и той си беше ударил едното око. Заради нея, на цимента отвънка, на една циментова плочка, тогава направо корема ме заболя, ама нямах избор, нямаше какво да направя, но важното е, че нямаше нищо сериозно и можеше да гледа с окото. От тогава ме беше страх да оставям децата при нея, за да не нарани и другите, без да иска да, това не беше нарочно от нейната страна да изпусне детето, ама сега това око, което е удареното си личи, защото е пониско малко от другото око.

А второто ми подред дете от момчетата беше газено от вампир, от сина на една жена която се казваше Котка, това дете беше починало, а пък Назифа, лелята на мъжа ми, докара една блузка от това мъртво дете в колибата, защото ходеше в Бабяк и уж да затвори устите на помаците затова докара тази блуза. Тяхната колиба беше на един метър от нашия прозорец и тая блуза беше там и лично с очите си видях една огромна сянка, а това беше вампира, висок около три метра по-висок и от вратата, а нашите врати със старите бяха много близо, почти един до друг. И като плачеше постоянно малкия, влезе свекървата ми и ми каза „Защо плаче детето, Василко?“, тя така ме беше кръстила Василка, и аз и казах „Не знам защо плаче“, а то горкото беше се скъсало да плаче, като го мачкаше вампира, а на гърба старата, като го съблече, беше целия син от него. Тя взе парцали, на една лопата ги сложи, запали ги и взе да кади стаята, тя много разбираше от тези неща, раметликата, направи това онова и таман да прекрачи прага, да дойде към мене и като я бутна тоя вампир. Като знаеше той, че тя гонеше такива духове като него,

я бутна и тя падна в калта и беше си направила коленете голо кръв, течеше много кръв от нея. Преди не носехме гащи, а долнуци и тя ги беше направила и тях в кръв и аз взех да викам „Ставай, Шопари - така се казваше мъжа ми, тъкмо се беше прибрал от работа от гатера и беше си легнал - ставай, ставай тоя дух утрепа майка ти!“ Пак ние го видяхме много пъти, чукаше на прозореца ни и старият, свекърът много пъти идваше всяка вечер при мене, за да не бъда сама с децата и да не се страхувам от духа. Заради него сина ми не е могъл да проходи, взе да ходи на шест години, колко много съм опатисала в това загубено село, защото отпреди беше село, а сега вече град Якоруда.

А аз всяка вечер греех вода, като си дойде мойта половинка от работата, да му мия краката, да, аз му миех краката, бършех му ги, слагах му да яде и чак тогава си лягах, а пък той много му беше трудно през зимата, взимаше цапината и в снега валеше тия трупове. А къде стигнахме, за старата как я беше блъснал духа и сина и излезе, та я прибрахме вътре, та я измих с вода, превързах и раните и. Та като стана старата сутринта с Назифа и Куртата, това е другият син и снаха на свекървата ми, иди я спри де, тя беше много лоша, само аз и угаждах, никой друг, тя беше най-сърбез от всичките стари на времето. Като почна да им се кара и да ги разпитва какво са докарали в двора ни, каква беля на главата, та взе да търси старата и намери детската блуза, та я взе и я запали, та хвърли пепелта в една далечна река. И тогава син ми се беше успокоил и беше започнал да си спи добре през нощта. А старата беше от Кавала, от Гърция, тя беше избягала от там, защото преди години имаше война и като навлезе в България, старият я хареса и я взе за жена.

А мъжът ми имаше 4 братя без него, с него са 5, а сестри имаше 3, общо са били осем деца. Тя приличаше като тази старица от Анани филма „Малката булка“ същата като нея, слаба, висока, абе едно към едно са, а иначе като по-млада беше по хубава, с бяла кожа, дълги коси, ама чедо всеки е хубав като млад, остарява ли човек става грозен, затова живеете, докато сте още млади и хубави, бабината. Май ако не се лъжа се преместихме 1975 година в град Банско да живеем, тогава аз почнах работа в един ресторант да съм метачка и най-малкия от синовете ми, който е бил тогава на 4 или 5 години, идваше да му сложа от мойто мляко на хляба, преди нямаше хляб на филии, както сега, и затова взимах от кората на крайника на хляба, да му сложа, криех се на ъгъла, за да не ме видят хората, да му дам да яде и след като му давах, той се прибираше въкъщи. А и мъжа ми веднага се е хванал да работи в бояджийната, от там той ми беше докарал малини, та ги садихме в двора ни, бяхме си направили една хубава колиба, чак и телевизия бяхме си взели. Ама като дойде старата, стой та виж, като взе да ме къльне,

да ме псува, че съм и взела сина, да го направя домозет и аз си мълча, защото все пак е майка и я боли, че е далече от детето си. Пък аз и казах „Родих деца, ама нямат бъдеще, къде ще ходят там, как ще издържат семействата си, като пораснат“. Пък мъжа ми не можеше да седи, той се взимаше пеша и ходеше чак до Пири, където е сега, и пак се връщаше, караше се с мене, не му беше лесно, но накрая му надвих и той остана, ама тази къща съм я изградила сама с децата си, те винаги бяха до мене и ми помагаша във всяко мое начинание.

Също така съм работила 9 месеца на столовете благодарение на тази жена на Фъшката, Бог да я прости, и тогава аз отивах на работа и раметликата Фатма много ми помагаше, та от там си направих отвънка чешма с маркуч. Да падне една тухла на крака ми и ми удари крака и крака ми се счупи и не можех тогава да ходя на работа. А тогава Ленчето беше казала на бригадирката, че си ударих крака. Да, тогава със счупена нога взехме да сеем пясък, да правиме тухли, едно време ние ги правехме и то сурови, нямаше както сега готови тухли. Тогава много бързахме да покрием втората къща, защото в двора имаме 2 къщи, за да не ни стигне снега, а онези времена снега беше много голям, затрупваше ни, не както сега вали малко и веднага се стопява, преди си правехме тунели, за да ходиме до магазина, да си пазаруваме, не можехме понякога и на работа да ходиме. Тогава положението, зимата беше много зле, имаше много кал, не както сега има навсякъде асфалт, преди беше пълна мизерия. Минаха се около 10 дена и пак почнах работа на столовете, бе аз изплаших на работата всичките казваха ми „Виж те колкава е, пък стола го върти, както си иска тя, като пумпал го върти“ до днеска си спомням техните думи и изкарвах над нормата, ама ми даваха хубави пари, даже и награди ми даваха 10 лв. на времето бяха много пари и като ми даваха, колежките ме мразеха, даваха ми съвет да оставя работата, ама аз съм била умна и работата не си я оставях. Това е моята история, майка съм на 4 мъже имам 8 внуци и 7 правнука, да са ми живи и здрави и всички хора на земята.